

8. KLASS EESTI KEEL

ÕPPEAINE KIRJELDUS

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

HINDAMINE

Eesti keele õppimisel III kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- 4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevelikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Kasutatakse numbrilist hindamist. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne kujuneb õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

1. Teema: Suuline ja kirjalik suhtlus

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas

Õpitulemused:

1. Teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil;
2. märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid;
3. annab kaaslastele tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust nii suuliselt kui kirjalikult;
4. esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi;
5. väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi;
6. analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi.

Õppesisu:

1. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine.
2. Märkmete tegemine kuulamise ajal.
3. Asjakohaste küsimuste esitamine, suulise arutelu küsimuste kirjalik talletamine, märkmete tegemine käsitsi ja arvutil, konspekt, märksõnade valik, üksteise konspektide lugemine ja täiendamine.
4. Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui kirjalikult; kaaslaste julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine.
5. Väitlus, väitluse reeglid. Väitluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine, oma hinnangu andmine,

	argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas. 6. Virtuaalkeskonna suhtlussituatsioonide analüüsimine.
Põhimõisted: .	
Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
7. Lõiming: Geograafia - Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine.	
Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Õppevara:	

2. Teema: Teksti vastuvõtt

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas

Õpitulemused:

1. Nimetab olulisi teabe- ja meediatekstide liike, märkab nende kasutamise võimalusi ja analüüsib ülesehitust;
2. loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste;
3. märkab teabetekstide keelelist eripära;
4. kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke;
5. kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest;
6. märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina.

Õppesisu:

1. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus.
2. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele.
3. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse analüüsimine. Pilttekstide ja tarbegräafika lugemine ja tõlgendamine.
4. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ja selle piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval.
5. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine.
6. Meediatekstide põhiliikide meenutamine. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: aramuslugu, essee, arvustus. Keelelised võtted ja mõjutusvahendid. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine.

Põhimõisted:

Praktilised tööd:

Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	

3. Teema: Tekstiloome

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas

Õpitulemused:

1. Leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt alustekstid ja osundab neid sobivas vormis;
2. kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti;
3. valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid;
4. oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamustlugu.

Õppesisu:

1. Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine.
Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine.
Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine. Mustandi kirjutamine, tagasiside mustandile. Teksti ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamine.
2. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat, referaat, parafraseerimine.
Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelevahendite kasutamine. Viitamine, intellektuaalomand.

	<p>3. Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine.</p> <p>4. Arvamusloo kirjutamine. Põhiseisukohtade esitamine. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Tagasisidestamine, teksti toimetamine ja avaldamine.</p>
<p>Põhimõisted: alustekst, tsiteerimine, refereerimine, plagiaat, viitamine</p>	
<p>Praktilised tööd: kooli ajalehe/seinalehe loomine</p>	
<p>Metoodilised soovitused:</p>	<p>Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:</p>
<p>Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)</p>	
<p>Hindamine:</p>	
<p>Õppevara:</p>	

4. Teema: Keeleteadlikkus

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas

Õpitulemused: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; 2. nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke. 	Õppesisu: <ol style="list-style-type: none"> 1. Eesti keele erikujud. Murded. 2. Oskuskeeled. Valdonna oskussõnastike kasutamine.
Põhimõisted: .	
Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitus:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	

5. Teema: Algustäheõigekiri

Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas, oluline praktiliseks õigekeele kasutamiseks

Õpitulemused: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul; 2. leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; 3. rakendab omandatud teadmisi tekstiloomes. 	Õppesisu: <ol style="list-style-type: none"> 1. Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust ja muudest keeleallikatest, saadud teabe kasutamine. 2. Nimi, nimetus ja pealkiri. 3. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid;
--	---

	perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. 4. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul.
Põhimõisted: .	
Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	
6. Teema: Sõnaliigid	
Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas	
Õpitulemused: 1. Nimetab sõnaliike, leiab need lausest, toob sõnaliikide kohta näiteid	Õppesisu: 1. Sõnaliikide meenutamine: käänd- ja pöörd sõnad, muutumatud sõnad. 2. Määr- ja kaassõnade eristamine. 3. Liit-, ühend- ja väljendtepusõna.
Põhimõisted:	

Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	
7. Teema: Lauseõpetus ja õigekiri	
Teema olulisus: läbiv teema põhikooli eesti keele ainekavas, oluline praktiliseks õigekeele kasutamiseks	
Õpitulemused: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab eesti keele lauseehituse peajooni, analüüsib keelendite stiiliväärtust; 2. leiab õigekirjajuhised keeleallikatest; 3. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes; 4. kirjeldab lause suhtluseesmärki, määrab lauseliikmed; 5. selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ja kasutab neid korrektselt; 6. kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; 7. valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt. 	Õppesisu: <ol style="list-style-type: none"> 1. Lause. Lause suhtluseesmärgid, lause vahetud moodustajad (fraasid), fraaside ja sõnaliikide seosed. 2. Lauseliikmed (öeldis, alus, sihitis, määrus, öeldistäide). Täiend. Lauseliikmete määramine. 3. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine. 4. Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlauseid, lauseskeemid. 5. Rindlause osalause ühendamine, sidendid, kirjavahemärgistamine.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Põimlause, pea- ja kõrvallause. Sidendid, kirjavahemärgistamine. Segaliitlause kirjavahemärgistamine. 7. Lauselühend, lauselühendi komastamine, lauselühendi asendamine kõrvallausega. 8. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat, nende kasutus ja õigekiri.
Põhimõisted: .	
Praktilised tööd:	
Metoodilised soovitused:	Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:
Lõiming: Aine nimetus ja teema/tegevus (koostöös teise õpetajaga)	
Hindamine:	
Õppevara:	